

UPPSALA
UNIVERSITET

Avdelningen för
kvalitetsutveckling

Handläggare:
Åsa Kettis

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Sankt Olofsgatan 10BDag
Hamarskjölds väg 7

Telefon
018-471 7858
070-425 0330
asa.kettis@uadm.uu.se

www.uu.se

YTTRANDE

2018-06-26

UFV 2018/873

Universitetskanslersämbetet

Rapporten Kvalitetssäkring av forskning (2018:2 R)

Universitetskanslersämbetet skickade 18 april 2018 ut rapporten Kvalitetssäkring av forskning (2018:2 R) för synpunkter med 29 juni 2018 som sista svarsdatum.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) skickade föreliggande rapport ”på remiss till berörda intressenter efter det att den överlämnats till Regeringskansliet den 6 april 2018”. Efter remissförfarandet avser UKÄ att ”påbörja ett metodutvecklingsarbete” under vilket myndigheten avser att ”inhämta synpunkter från de nationella och internationella referensgrupper som är kopplade till kvalitetssäkringssystemet”, samtidigt som ”även andra dialogtillfällen kommer att erbjudas relevanta intressenter”. Det framgår dock inte att remissvaren kommer att tillställas Regeringskansliet, vilket Uppsala universitet anser bör ske. Uppsala universitet hade gärna sett att remissomgången hade föregått överlämnandet av rapporten till regeringen, så att lärosätenas remissvar hade kunna tillvaratas på ett tydligare sätt.

I det följande redovisas Uppsala universitets yttrande över förslaget. Det inleds med en sammanfattning. Därefter följer en mer ingående redovisning av Uppsala universitets övergripande synpunkter på förslaget, såväl som på UKÄ:s bedömningar.

Sammanfattning

Uppsala universitet anser att kvalitetssäkring av forskning och utbildning är en akademisk kärnverksamhet, som självständiga lärosäten kan och ska ansvara för. Uppsala universitet anser att detta ansvar är den viktigaste uppgiften för den akademiska ledningen på olika nivåer och vill understryka att ansvarstagandet förutsätter att lärosätena ges rådighet över kvalitetssäkringen och att den politiska styrningen är återhållsam.

Uppsala universitets viktigaste övergripande synpunkt på föreliggande rapport är principiell och gäller det nya nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning *i sin helhet*. Uppsala universitet anser att det är nödvändigt att upprätthålla skiljelinjen mellan uppföljning av politiska mål och kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning. Det görs inte i nuläget. Rådande system för kvalitetsgranskning innefattar uppföljning av politiskt formulerade mål, men kvalitet i utbildning och forskning ska inte vara politiskt bestämd. Principiellt kan det uppstå konflikter mellan politiskt formulerade mål

för högskolan och grundläggande akademiska värden. Uppföljning av politiska mål – hur legitima de än må vara – bör därför lyftas ut ur UKÄ:s kvalitetsgranskningar och ske i annan ordning. En sådan tydligare åtskillnad mellan politik och akademisk kvalitet får konsekvenser för föreliggande förslag, men också för övriga komponenter i det nationella systemet.

Utöver ovanstående principiella ställningstagande har Uppsala universitet en rad synpunkter när det gäller föreliggande förslag till modell för granskning av lärosätenas kvalitetssäkring av forskning. Uppsala universitet delar uppfattningen att huvudansvaret för att forskningen håller hög kvalitet ska vila på lärosätet och att UKÄ genom sina granskningar ska säkerställa att lärosätet tar detta ansvar. Men när det kommer till detaljerna kring när och hur UKÄ:s granskningar ska genomföras har universitetet följande invändningar och förslag. Till de viktigaste hör att:

- granskning av lärosätenas kvalitetssäkring av forskning bör sjösättas först i nästa cykel, med start 2023.
- UKÄ:s uppgift är att utvärdera lärosätenas eget kvalitetssystem. Det finns i rapporten glidningar mot att UKÄ tolkar sitt uppdrag vidare än så, vilket i förlängningen riskerar att få stor, och potentiellt negativ, inverkan på lärosätenas forskningsverksamhet. Ett exempel är användningen av indikatorer, vilken riskerar att förskjuta fokus från granskning av kvalitetssäkring av forskning till granskning av forskningen i sig, dvs. av dess innehåll och kvalitet. Indikatorer som bidrar till att karakterisera kvalitetssystemet bär inte samma risk.
- UKÄ bör vinnlägga sig om att granskningen utformas så att den har goda förutsättningar att vara till nytta för lärosätena.
- valet av sanktion för de lärosäten som får underkänt inte är adekvat.
- i linje med vår övergripande synpunkt bör de tematiska utvärderingarna inte heller användas för uppföljning av politiska mål. Antingen bör de tematiska utvärderingarnas syfte ändras till att bli främjande i relation till utvecklingsbehov som lärosätena själva identifierar i samråd med UKÄ, eller också bör den komponenten helt utgå ur systemet.

Övergripande synpunkter

Uppsala universitet är - och ska förbli - ett internationellt ledande forskningsuniversitet, vilket förutsätter att kvaliteten i forskning och utbildning är högsta möjliga. Kvalitetssäkring är en akademisk kärnverksamhet, som självständiga lärosäten ska ta ansvar för. Akademisk frihet – forskarnas frihet att välja problem och metod – vilar på forskarnas kollektiva ansvar för att säkra vetenskaplig kvalitet och relevans. Samtidigt kan denna internaliserade kvalitetskultur inte tas för given, utan måste aktivt upprätthållas, utvecklas och traderas. Ansvar för att så sker är den viktigaste uppgiften för den akademiska ledningen på olika nivåer. Uppsala universitet har, på eget initiativ, genomfört tre universitetsövergripande forskningsutvärderingar som stöd för detta ansvarstagande (Kvalitet och Förnyelse 2007, 2011 och 2017). Men ett sådant ansvarstagande från lärosätenas sida kräver att de har rådighet över sin egen kvalitetssäkring.

Uppsala universitet anser, i linje med detta, att det är helt riktigt att huvudansvaret för att forskningen håller hög kvalitet ska vila på lärosätet och att

UKÄ genom sina granskningar ska säkerställa att lärosätet tar detta ansvar. Det är därför centralt att UKÄ inte granskar forskningens kvalitet i sig. Forskningen organiseras på olika sätt vid olika lärosäten, vilket innebär att nationella ämnesutvärderingar är mindre användbara för lärosätets kvalitetsutveckling.

Uppsala universitets viktigaste övergripande invändning är av principiell karaktär och gäller föreliggande förslag, men också övriga komponenter i det nya nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning.

Det nya nationella systemet har betydande inslag av vad som kan betecknas som uppföljning av politiskt formulerade målsättningar. Uppsala universitet ifrågasätter detta och anser att det är viktigt att fastställa en skiljelinje mellan kvalitetssäkring av forskning och utbildning som sådan, och uppföljning av politiska mål kopplade till högskolornas verksamhet.

Högskolelagen 1 kap. § 2-4 och 6 avser högskolornas kärnuppdrag utbildning och forskning och utgör en logisk grund för granskningar av hur lärosätena själv säkrar forskningens och utbildningens kvalitet:

2 § Staten ska som huvudman anordna högskolor för

1. utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, och
2. forskning och konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete.

I högskolornas uppgift ska det ingå att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta. Vad som i fortsättningen sägs om forskning avser även konstnärlig forskning, om inte något annat anges särskilt. Lag (2013:119).

3 § Verksamheten skall bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

3 a § I högskolornas verksamhet skall vetenskapens trovärdighet och god forskningssed värnas. Lag (2000:1370).

4 § Verksamheten ska avpassas så att en hög kvalitet nås i utbildningen och forskningen. De tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna. Lag (2013:119).

4 a § Studenterna skall ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Lag (2000:260).

6 § För forskningen skall som allmänna principer gälla att

1. forskningsproblem får fritt väljas,
2. forskningsmetoder får fritt utvecklas och
3. forskningsresultat får fritt publiceras.

Kvalitetsgranskningar bör fokusera på högskolans kärnuppdrag och vara så oberoende av politiska strömningar som möjligt, även när de uppfattas som legitima och självklara av de flesta. I en annan situation kan det vara långt mer kontroversiell politik som letar sig in i kärnan av universitetens verksamhet via kvalitetsgranskningar. Det är i sammanhanget viktigt att påminna sig om Magna Charta Universitatum (Grundläggande principer, § 1):

För att tillgodose om världens behov måste universitetens forskning och undervisning vara moraliskt och intellektuellt oberoende av alla politiska, ideologiska och ekonomiska maktgrupperingar.

Paragraf 5 i högskolelagens första kapitel är också viktig (jämfördhet, hållbar utveckling, internationella förhållanden, breddad rekrytering). Dessa faktorer har, i likhet med många andra, bäring på forskningens kvalitet, men det är

lärosätenas sak att bedöma om och hur. Riktad uppföljning av mål av mer politisk karaktär bör därför ske i annan ordning. Här kan lärosätenas årsrapporter, indikatorer som de Vetenskapsrådet nu föreslår, UKÄ:s årsrapport, SCB och annan statistik utgöra basen.

Uppsala universitet manar således till återhållsamhet med att alls ange politiska mål för forskning i lag och andra styrdokument. Det är långsiktigt av fundamental vikt att den fria forskningen värnas.

Ett sådant förhållningssätt påverkar föreliggande förslag, liksom systemets övriga komponenter. Det innebär följande:

- Jämställdhet bör inte vara ett separat bedömningsområde i kvalitetsgranskningar. Det bör istället behandlas integrerat i de bedömningsområden och sammanhang där jämställdhet har inverkan på kvaliteten i forskning och utbildning och då inte ha företräde framför andra faktorer/perspektiv med bäring på kvaliteten.
- De tematiska utvärderingarna bör utgå som komponent om de främst ska användas som ett verktyg för sittande regering att omsätta sin politik inom högskoleområdet.
- Komponenten utbildningsutvärderingar bör utgå och reserveras för användning på förekommen anledning. Lärosäten vars egna kvalitetssystem inger förtroende bör ges mandat att klara *all* förekommande utvärdering, såväl inom utbildning som forskning.
- Den stärkta samverkansdimensionen i UKÄ:s granskningar bör ersätta den samverkansbaserade resurstilldelningen, då den senare riskerar att bidra till oönskade styrningseffekter.
- Utbildningens frihet bör ges ett utsagt skydd i lagen, i likhet med forskningen.
- Examensordningen bör avskaffas och ersättas av mål som formuleras av lärosätena och dess studenter. Det är den vanligaste modellen i andra delar av världen (och motverkar politiskt färgade inslag i utbildningarna).

Föreslagna förändringar skulle stärka lärosätenas autonomi i linje med Magna Chartas formuleringar om forskningens och utbildningens frihet.

Uppsala universitet är medvetet om att UKÄ inte råder helt och fullt över dessa frågor, men manar UKÄ att aktivt verka för att denna rågång mellan kvalitetssäkring och politik tydliggörs, såväl i de frågor som UKÄ har mandat att besluta om, som i dialogen med regeringen om myndighetens uppdrag.

Uppsala universitet har även en övergripande synpunkt som kopplar till högskolelagens fjärde paragraf, nämligen att ”de tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten”. UKÄ bör noga tillse att myndighetens granskningar genomförs så att förhållandet mellan resursåtgång och nytta blir så gynnsamt som möjligt, såväl för UKÄ som för lärosätena.

Uppsala universitets synpunkter på UKÄ:s bedömningar och fortsatta utvecklingsarbete avseende kvalitetssäkring av forskning

Nedan följer en sammanfattning av Uppsala universitets synpunkter i anslutning till UKÄ:s huvudpunkter i kapitlet *Bedömningar och fortsatt utvecklingsarbete*.

UKÄ: Huvudansvaret för att forskningen håller hög kvalitet vilar på lärosätet och UKÄ:s uppgift är att, genom sina granskningar, säkerställa att lärosätet tar detta ansvar och främjar hög forskningskvalitet.

Uppsala universitet instämmer och påminner om att UKÄ:s granskningar – oavsett exakt utformning – måste värna lärosätenas autonomi och forskningens och utbildningens frihet samt främja ägarskap och ansvarstagande från lärosätenas sida. Granskningarna ska både kontrollera att lärosätet har fungerande kvalitetssäkring av sin forskning, stimulera fortsatt utveckling, bidra till samhällets förtroende för högskolesektorn, tillåta diversifiering av lärosätenas system för kvalitetssäkring och utveckling och ta hänsyn till att lärosätena verkar på en internationell arena. Granskningarna ska samtidigt utformas så att de är förutsägbara, likvärdiga och transparenta.

UKÄ: Granskning av forskningens och utbildningens kvalitetssäkring bör ske inom ramarna för komponenten granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete.

Uppsala universitet instämmer med följande kommentarer:

- Den sammanhållna modellen för granskning av lärosätenas kvalitetsarbete avseende forskning och utbildning bör sjasättas först i nästa cykel, dvs. 2023-2028, och *hela* innevarande cykel användas för utveckling av forskningsdelen. För likvärdighetens skull bör inte piloter avseende kvalitetssystem för forskning kombineras med skarpa granskningar av kvalitetssäkring av utbildning.
- Anpassning till syfte och komponent måste vara överordnat en önskan om enhetlighet och integrering av olika komponenter. Utgångspunkten kan vara att likartade bedömningsområden ska eftersträvas, men ändamålsenlighet i relation till varje komponent är viktigast.
- Även om bedömningsgrunderna ska ta hänsyn till de olikheter som finns mellan olika forskningsområden, lärosätens profil och förutsättningar, får det inte tas som intäkt för att ställa olika höga krav på olika lärosäten. Forskningskvalitet är inte en profilfråga.
- Från och med nästa cykel bör granskningen av kvalitetssäkring av utbildning och forskning ske vid samma tillfälle och samordnas så långt som möjligt, samtidigt som lärosätena måste tillåtas ha separata system för kvalitetssäkring av forskning och utbildning. UKÄ måste samtidigt tillse att lärosäten som på olika sätt försöker föra samman forskning och utbildning till en helhet inte hindras i detta av UKÄ:s granskningar.

UKÄ: UKÄ ser positivt på framtagandet av ett nationellt ramverk för kvalitetssäkring av forskning.

Uppsala universitet understryker att den viktigaste utgångspunkten för varje granskning bör vara det aktuella lärosätets egna övergripande mål tillsammans med högskolelagens 1 kap. § 2-4 och 6. *Innehållet* i lärosätets mål ska *inte* värderas, däremot hur väl kvalitetssäkringssystemet understödjer realiseringen av dem.

Uppsala universitet anser att lärosätena tillsammans kan *pröva* möjligheten att utveckla ett ramverk för kvalitetssäkring av forskning, som ett sätt för svenska lärosäten att stärka sitt ansvarstagande för kvaliteten i forskningen och värna sin autonomi samt forskningens frihet. Det förutsätter att lärosätena skapar ett ramverk som de är övertygade gynnar verksamheten, utan att UKÄ:s krav är styrande. Ett gemensamt fastställande av ett sådant ramverk bör dock föregås av en noggrann analys av potentiella för- och nackdelar. Svenska lärosäten har mycket olika förutsättningar och profil. Det finns en risk att ett ramverk endera blir så specifikt att det kringskär enskilda lärosätets frihet, eller att det blir så generellt att det blir intetsägande. Det kan också att bjuda in till ytterligare granskning av lärosätenas forskningsverksamhet, vilket riskerar att i ännu högre grad flytta fokus från kvalitetssäkring av forskningsverksamheten till utvärdering av forskningen i sig.

UKÄ: Jämställdhet är en viktig kvalitetsfråga som bör granskas inom ramarna för uppdraget att kvalitetssäkra forskning.

Som framgått är Uppsala universitet principiellt tveksam till att politikområden så som detta ges genomslag i UKÄ:s granskningar av högre utbildning och forskning, även om de har koppling till kvalitet i utbildning och forskning. I föreliggande förslag är jämställdhet det tydligaste exemplet på ett sådant mål. Jämställdhet må vara ett okontroversiellt mål, som omfattas av lärosätena själva och omfattas av högskolelagen, men det finns icke desto mindre andra och lämpligare former för uppföljning av politiska mål. UKÄ:s kvalitetsgranskningar bör fokusera på lärosätenas kärnuppdrag, där *alla* förekommande perspektiv/faktorer med bäring på kvaliteten ska ges utrymme. Särbehandling av jämställdhetsfrågan på detta sätt gör att jämställdhet ses som något separat och utöver den vanliga verksamheten. Jämställdheten (och andra områden som t ex internationalisering) skulle tvärtom tjäna på att ses som en integrerad del av verksamheten i enlighet med ambitionerna om mainstreaming.

UKÄ: Ett student- och doktorandperspektiv bör inkluderas i granskningen av forskningens kvalitetssäkring.

Uppsala universitet instämmer i ovanstående.

UKÄ: Forskningens samverkan och forskningens nyttiggörande bör inkluderas i granskningen av forskningens kvalitetssäkring.

Uppsala universitet instämmer med följande kommentarer:

- Det finns en viss risk för att granskning av samverkan blir en granskning av kvaliteten på samverkan i sig, vilket är ett problem då det saknas enhetliga oberoende definitioner av nytta. Det är kontextberoende och dessutom svårt att i nuläget se vad som är till gagn på längre sikt. Det finns dessutom ett egenvärde i att forskningen är fri och ifrågasättande, vilket är en kritisk funktion som inte alltid sammanfaller med att vara nyttig och relevant i andra aktörers ögon. Fokus bör vara på lärosätets kvalitetssäkring av samverkan och/eller hur lärosätena arbetar för att stärka forskningens kvalitet genom samverkan.
- Samverkan är en naturlig del av utbildning och forskning och ska inte granskas separat och ej heller inom ramen för tematisk granskning, utan inom ramen för UKÄ:s examenstillståndsprövningar, utbildningsutvärderingar och lärosätetsgranskningar.
- Även här bör hänsyn tas till lärosätenas olika förutsättningar och profiler, men inte på ett sätt som motiverar varierande kravnivåer.

UKÄ: UKÄ:s granskningar av forskningens kvalitetssäkring bör bygga på såväl kvantitativa som kvalitativa underlag.

Uppsala universitet instämmer med följande kommentarer/reservationer:

- Försiktighet bör iaktas vid användning av kvantitativa mått, då de kan bidra till oönskade styrnings- och normeringseffekter¹. De indikatorer som Vetenskapsrådet har identifierat har som syfte att följa upp forskningspolitiska mål aggregerat, på nationell nivå, och all annan användning kräver stor eftertanke.
- Om kvantitativa indikatorer används måste de ha relevans för bedömningsgrunderna och det ska vara ”lärosätets analys av och förhållningssätt till de kvantitativa uppgifterna som blir föremål för bedömning snarare än enbart indikatorerna i sig.”
- Ordet ”enbart” i ovanstående citat ger anledning till oro. Skrivningen antyder att bedömningen kommer att avse indikatorerna *i sig*, om än inte enbart. Om själva indikatorerna, t ex bibliometeriska data, utgör bedömningsunderlag förskjuts granskningens fokus från bedömning av lärosätenas kvalitetssäkring av forskning till bedömning av forskningens kvalitet i sig. Detta är en hårfin gräns som måste klargöras tydligt innan granskningarna påbörjas.

UKÄ: Granskning av forskningens kvalitetssäkring bör göras av oberoende bedömargrupper bestående av

¹ de Rijcke, S., Wouters, P.F., Rushforth, A.D., Franssen, T.P., Hammarfelt, B. Evaluation practices and effects of indicator use—a literature review. *Research Evaluation*, Volume 25, Issue 2, 1 April 2016, Pages 161–169.

sakkunniga från högskolesektorn samt representanter för studenter, doktorander och arbetsliv.

Uppsala universitet instämmer med följande kommentarer:

- Alla i bedömargruppen – sakkunniga från högskolesektorn samt representanter för studenter, doktorander och arbetsliv – måste ha goda kunskaper om kvalitetssäkring av forskning och åtminstone en av de sakkunniga från högskolesektorn/arbetsliv måste ha god kunskap om den *svenska* forskningskontexten. Med goda kunskaper om kvalitetssäkring av forskning avses egen erfarenhet av att leda och/eller granska forskningsverksamhet. För studentrepresentanten gäller personlig erfarenhet av forskningsverksamhet. Panelens sammansättning bör därtill reflektera olika ämnesbakgrunder.
- Panelerna måste förse med tydliga instruktioner och genomgå en grundlig bedömarutbildning.
- Studentrepresentanten bör vara student vid svenskt lärosäte. I övrigt bör sakkunniga kunna rekryteras även utanför Sverige. UKÄ bör vidta åtgärder för att begränsa risken att arbetslivsrepresentanten endast företräder sin egen yrkessfär.
- Om en och samma panel ska granska både kvalitetssäkring av forskning och utbildning krävs att där finns god kompetens avseende båda. Alternativt används två olika paneler men parallell granskning. Det gör det möjligt att skraddarsy granskningarna för utbildning respektive forskning, samtidigt som panelerna rymms inom en och samma ram med möjligheter till viss samordning dem mellan. Det innebär dock att helhetsperspektivet försvagas, jämfört med vad som blir fallet med en enda panel, samtidigt som det blir starkare än om granskningarna sker vid olika tillfällen. Ytterligare ett alternativ är två delvis överlappande paneler.
- En möjlighet är att prova olika ansatser (gemensam panel, delvis gemensam, parallella) under utvecklingsperioden och utvärdera dess relativa styrkor och svagheter i syfte att ha en väl fungerande metod vid starten 2023. Det skulle minska risken för barnsjukdomar efter att de sammanhållna granskningarna (av kvalitetssäkring av utbildning *och* forskning) har gått in i skarpt läge. Förutsättningen är dock att pilotlärosäten frivilligt går med på detta, då det finns viss risk att samtidig testning av granskning av kvalitetssäkring av forskning påverkar den skarpa granskningen av kvalitetssäkring av utbildning, framförallt genom ökad belastning på lärosätet vid en och samma tidpunkt.
- Mängden av personer som ianspråktas för bedömargrupper ökar stadigt både i de lärosätets interna och nationella systemen. En analys bör göras av tillgång på bedömare, kvaliteten på dem och kostnaderna för att anlita dem.

UKÄ: En fördjupad granskning av forskningens kvalitetssäkring bör utgöra del av den granskning UKÄ genomför i syfte att säkerställa att lärosätenas kvalitetssäkringsarbete förmår fånga upp eventuella brister samt främjar hög kvalitet i forskning.

Uppsala universitet instämmer i ovanstående, liksom i att de exakta förutsättningarna för fördjupningsspår måste utredas vidare i dialog med lärosätena och provas ut i piloterna.

UKÄ: Den granskning av forskningens kvalitet som sker vid lärosätet ska vara systematisk och leda till kvalitetshöjande åtgärder.

Uppsala universitet instämmer i ovanstående med följande kommentarer:

- Även om systematik är viktig får det inte tolkas som att kvalitetssäkring behöver ske på samma sätt från gång till gång, eller mellan ett lärosätes olika delar. Dessutom måste hänsyn tas till kvalitetskulturen, vilken har en annan form av systematik än den som lätt låter sig mätas och värderas.
- Forskningens förnyelse är en viktig kvalitetsdimension av samma vikt som upprätthållande av kvaliteten på redan etablerad forskning. Om UKÄ:s granskningar ensidigt betonar åtgärdande av brister snarare än utveckling baserat på nytänkande, kan det påverka lärosätenas inre arbete negativt.
- Systemet bara blir fruktbart om lärosätesföreträdare på alla nivåer vågar vara uppriktiga. Formerna för feedback och sanktioner (om sådana alls ska finnas) är centrala. Det måste finnas incitament att vara ärlig i utvärderingssammanhanget.

UKÄ: Ett negativt utfall i UKÄ:s granskning av forskningens kvalitetssäkring kan leda till ett utökat antal utvärderingar på forskarutbildningsnivå.

Uppsala universitet invänder mot ovanstående. Sanktionen är adekvat om brister identifieras avseende systemet för kvalitetssäkring av utbildning (och då särskilt brister i kvalitetssäkring av utbildning på forskarnivå), men inte som sanktion när bristerna avser kvalitetssäkring av forskning.

Om lärosätet inte har åtgärdat brister i sitt system för kvalitetssäkring av forskning efter två år efter ifrågasättande bör UKÄ istället fortsätta med årliga uppföljningar. Närgående uppföljning kommer att utgöra en tillräcklig sanktion i sig och motivera lärosätet att snarast möjligt och med alla medel korrigera aktuella brister.

UKÄ måste lägga största omsorg vid hur bedömningsutlåtandet formuleras. Ifrågasatt kvalitetssäkring av forskning kan lätt misstolkas som ifrågasatt forskningskvalitet, vilket kan vara till men såväl för enskilda lärosäten som för Sverige som forskningsnation.

Avslutning och fortsatt utvecklingsarbete.

Uppsala universitet konstaterar att mycket metodutveckling återstår. Inte minst bör UKÄ fundera över användningen av kvantitativa mått och dess konsekvenser. Uppsala universitet instämmer i vikten av fortsatt nära dialog med lärosätena, vilket inbegriper utformning av eventuella tematiska utvärderingar omfattande forskning.

Liksom för tematiska utvärderingar avseende utbildning anser Uppsala universitet att dessa i så fall ska vara utpräglat utvecklingsinriktade och inte betygssättande, endast rådgivande och stimulera erfarenhets- och kunskapsutbyte inom sektorn. De bör vara frikopplade från politiska mål, annars är det bättre att de utgår och att uppföljning sker i annan ordning. Härvidlag finns inspiration att hämta från QAA Scotlands och skotska lärosätens gemensamma arbete med Enhancement Themes.

Uppsala universitet anser att UKÄ:s samtliga granskningar på sikt bör röra sig i riktning mot att vara alltigenom stödjande och utvecklande, utan kontrollerande och betygssättande inslag. Målet bör vara faktisk autonomi, dvs. en tillit till lärosätenas förmåga att vaka över sin viktigaste tillgång, kvaliteten i forskning och utbildning. UKÄ:s roll blir då att på olika sätt bistå i denna strävan, med det gemensamma målet att Sverige ska förbli en av världens mest framgångsrika forsknings- och utbildningsnationer.